

بسم الله الرحمن الرحيم

مبانی و اصول علم اقتصاد

محمد کلامی

جعفر بیکزاد

اسماعیل عمرانزاده

(اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی)

- سرشناسه : کلامی، محمد، ۱۳۵۵ -
- عنوان و نام پدیدآور : مبانی و اصول علم اقتصاد / محمد کلامی، جعفر بیگزاد، اسماعیل عمرانزاده.
- موضوعات : تبریز : فروزش، ۱۳۹۰.
- شماره : ۱۶۲ ص: نمودار.
- شابک : 978-964-547-351-6
- یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۵۵ - ۱۵۶.
- موضوع : اقتصاد
- شناسه افزوده : بیگزاد، جعفر، ۱۳۵۰ -
- شناسه افزودن : عمرانزاده، اسماعیل، ۱۳۵۴ -
- رده بندی کنگره : ۱۱۹۰ ک ۸۳ / ف ۱۸۰ / HB
- رده بندی دیویی : ۳۳۰
- شماره کتابشناسی ملی : ۲۴۷

نام کتاب: مبانی و اصول علم اقتصاد
تألیف: محمد کلامی - دکتر جعفر بیگزاد - اسماعیل عمرانزاده
ناشر: انتشارات فروزش
طراحی روی جلد: سعید رنجبر خدیو (سرخ)
حروفچینی: واحد کامپیوتر انتشارات فروزش
تیراژ: ۱۲۰۰ نوبت چاپ: اول ۱۳۹۱
لینتوگرافی: فروزش صحافی: فروزش
قیمت: ۷۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۷-۳۵۱-۶ ISBN: 978-964-547-351-6

مرکز بخش: انتشارات فروزش

دفتر و فروشگاه مرکزی: تبریز - خیابان امام خمینی، نرسیده به چهارراه آبرسان

تلفن: ۳۳۶۹۵۲۵ (۰۴۱۱) فاکس ۳۳۵۷۰۶۱ (۰۴۱۱)

دفتر بخش تهران:

۶۶۴۶۱۴۶۰ (۰۲۱)

پیش‌گفتار

علم اقتصاد، علم مدیریت منزل و علم اعتدال و میانه‌روی می‌باشد، بنابراین، نخست را آشنایی با علوم اقتصادی می‌تواند ما را در استفاده‌ی بهینه از منابع و داشته‌های مادی و معنوی خود کمک و یاری رساند. به خاطر این اهمیت فراگیر در اکثر کشورهای توسعه‌یافته‌ی دنیا دروس اقتصادی در برنامه‌ی درسی رسمی بسیاری از رشته‌های دانشگاهی، حتی در رشته‌های غیراقتصادی قرار داده شده است، بنابراین مولف در کتاب حاضر تلاش نموده است تا مبانی و اصول علم اقتصاد را که برای دانشجویان رشته‌های غیر اقتصادی مفید می‌باشد را ارائه نماید. در کتاب حاضر مباحث ارائه شده به صورت بسیار روان و ساده در ده فصل تدوین گردیده است که علاوه بر ارائه‌ی مطالب سازنده در حیطه‌ی کلاسی، می‌تواند مورد استفاده‌ی محققان و علاقه‌مندان مباحث اقتصادی نیز قرار گیرد.

در عین حال که تلاش بسیاری صرف تألیف این کتاب شده است، نتیجه‌ی کار قطعاً فارغ از کاستی نبوده، یقیناً ایراداتی در بطن خود خواهد داشت. امیدواریم با دریافت پیشنهادات و نظرات ارزشمند اساتید فرهخته، مدیران ارجمند، دانشجویان و همهی خوانندگان محترم، جهت اصلاح متن، این کاستی‌ها را مرتفع ساخته و اقدام به حل این ایرادات نماییم.

در آخر بر خود وظیفه می‌دانیم از کلیه‌ی کسانی که در امر تهیه و تدوین این کتاب ما را یاری نموده‌اند، صمیمانه تشکر و قدردانی نماییم؛ مخصوصاً از آقای رنجبر که زحمت طراحی روی جلد و تصحیح ادبی آن را عهده‌دار شدند و کمک شایانی در امر چاپ کتاب به ما کردند.

گروه مولفین

تایستان یک‌هزار و سیصد و نود و یک

www.ketab.ir

فهرست عناوین

فصل اول. مقدمه‌ای بر علم اقتصاد

۱۳	تعریف علم اقتصاد
۱۳	سؤالات اساسی علم اقتصاد
۱۴	سیستم یا نظام اقتصادی
۱۴	تعریف نظام اقتصادی
۱۴	انواع نظام‌های اقتصادی
۱۴	طبقه‌بندی علم اقتصاد
۱۵	تفاوت اقتصاد خرد و کلان
۱۶	نیاز، مبنای رفتار اقتصادی
۱۶	تعریف نیاز
۱۶	تعریف خواسته
۱۶	تعریف تقاضا
۱۶	انواع نیازها
۱۶	کالاها به عنوان وسیله‌ی ارضای نیاز
۱۶	تعریف کالا و خدمت
۱۶	انواع کالا
۱۷	انواع کالاهای اقتصادی

۱۷	نظریه‌ی ارزش
۱۷	اصل کمیایی
	فصل دوم. تقاضا، عرضه و تعادل در بازار کالا
۲۱	تعریف تقاضای انفرادی
۲۱	تابع تقاضا
۲۱	عوامل مؤثر بر تابع تقاضا
۲۲	جدول تقاضا
۲۲	منحنی تقاضا
۲۳	قانون تقاضا
۲۳	ویژگی‌های منحنی تقاضا
۲۳	جابجایی منحنی تقاضا (تغییر تقاضا) و حرکت روی منحنی تقاضا (تغییر مقدار تقاضا)
۲۴	دلایل نزولی بودن منحنی تقاضا
۲۵	حالات خاص تابع تقاضا
۲۵	تقاضای بازار برای یک کالا
۲۶	تعریف عرضه‌ی انفرادی
۲۶	تابع عرضه
۲۶	عوامل مؤثر بر تابع عرضه
۲۷	جدول عرضه
۲۷	منحنی عرضه
۲۷	جابجایی منحنی عرضه (تغییر عرضه) و حرکت روی منحنی عرضه (تغییر مقدار عرضه)
۲۸	دلایل صعودی بودن منحنی عرضه
۲۸	عرضه‌ی بازار
۲۹	تعادل در بازار کالا
۲۹	تعادل پایدار و ناپایدار
۳۰	مازاد عرضه و مازاد تقاضا
۳۰	سیاست تثبیت قیمت (سقف قیمت)
۳۰	سیاست تضمین قیمت (کف قیمت)
۳۱	اضافه رفاه
۳۱	اضافه رفاه عرضه‌کننده
۳۱	اضافه رفاه مصرف‌کننده
۳۳	رفاه کل یا رفاه اجتماعی
۳۳	تأثیر مالیات بر تعادل بازار
۳۳	مالیات بر فروش
۳۳	مالیات بر واحد
	فصل سوم. رفتار مصرف‌کننده
۳۵	نظریه‌ی بررسی رفتار مصرف‌کننده بر اساس مطلوبیت
۳۶	مطلوبیت کل
۳۶	مطلوبیت نهایی
۳۶	ارتباط مطلوبیت کل و نهایی
۳۷	نقطه‌ی اشباع
۳۷	تعادل مصرف‌کننده
۳۷	نظریه‌ی بررسی رفتار مصرف‌کننده بر اساس منحنی‌های بی‌تفاوتی
۳۸	خصوصیات منحنی‌های بی‌تفاوتی

۳۸	شکل‌های خاص منحنی‌های بی‌تفاوتی
۴۰	نرخ نهایی جانشینی (MRS)
۴۰	تعریف نرخ نهایی جانشینی
۴۰	نرخ نهایی جانشینی و شیب منحنی بی‌تفاوتی
۴۱	نرخ نهایی جانشینی با روش مطلوبیت
۴۱	نرخ نهایی جانشینی و نوع کالا
۴۲	خط بودجه
۴۳	تعریف خط بودجه
۴۳	تعادل مصرف‌کننده
۴۳	عدم مصرف از یک کالا
۴۴	منحنی‌های بی‌تفاوتی غیر عادی
۴۵	عوامل مؤثر بر تعادل مصرف‌کننده
۴۵	تغییر درآمد با فرض ثابت بودن قیمت‌ها
۴۶	منحنی انگل
۴۶	اشکال مختلف منحنی انگل
۴۷	تغییرات قیمت با فرض ثابت بودن درآمد
۴۷	منحنی تقاضا
۴۷	تعیین نوع کالا از روی منحنی قیمت - مصرف
۴۸	اثر کل
۴۹	اثر جانشینی
۴۹	اثر درآمدی
۴۹	اثر جانشینی و درآمدی و نوع کالا
۵۰	تغییر در سلیقه و ترجیحات مصرف‌کننده
	فصل چهارم. نظریه‌ی بنگاه‌های اقتصادی
۵۳	تعریف تولید
۵۳	تعریف تکنیک یا روش فنی تولید
۵۳	عوامل تولید
۵۴	دوره‌ی کوتاه مدت و بلند مدت
۵۴	عوامل تولید ثابت و متغیر
۵۴	انواع تولید
۵۴	تابع تولید
۵۴	تولید کل
۵۵	تولید متوسط (AP)
۵۵	تولید نهایی (MP)
۵۵	قانون بازدهی نزولی
۵۵	تولید کل، تولید متوسط و تولید نهایی در یک نمودار
۵۶	مراحل تولید
۵۷	تابع تولید با یک عامل تولید متغیر
۵۸	کشش عوامل تولید
۵۹	منحنی تولید یکسان
۵۹	ویژگی‌های منحنی‌های بی‌تفاوتی تولید (تولید یکسان)
۵۹	نرخ نهایی جانشینی فنی (MRTS)
۶۰	شکل‌های خاص منحنی‌های یکسان تولید

۶۱	خط هزینه‌ی یکسان
۶۲	انتقال و دوران خط هزینه‌ی یکسان
۶۳	نقطه‌ی تعادل تولیدکننده
۶۴	خط توسعه‌ی تولید یا مسیر توسعه
۶۴	عوامل تولید عادی، پست و مستقل
۶۴	شکل خط توسعه‌ی تولید
۶۴	اثر کل، اثر تولیدی و اثر جانشینی
۶۵	کشش فنی
۶۵	تعریف هزینه
۶۵	تقسیم‌بندی هزینه
۶۵	تحلیل هزینه‌ها در کوتاه‌مدت
۶۶	هزینه‌ی ثابت کل (TFC)
۶۶	هزینه‌ی متغیر کل (TVC)
۶۶	هزینه‌ی کل کوتاه‌مدت (STC)
۶۶	ارتباط بین TFC، TVC و STC - صورت نموداری
۶۶	هزینه‌ی ثابت متوسط (ATC)
۶۶	هزینه‌ی متغیر متوسط (AVC)
۶۷	هزینه‌ی متوسط کل کوتاه‌مدت (SAC)
۶۷	هزینه‌ی نهایی (MC)
۶۸	شکل منحنی‌های هزینه‌ی کوتاه‌مدت
۶۹	تحلیل هزینه‌ها در بلندمدت
۶۹	هزینه‌ی کل بلندمدت (LTC)
۶۹	هزینه‌ی متوسط بلندمدت (LAC)
۷۰	هزینه‌ی نهایی بلندمدت (LMC)
۷۰	بازدهی‌های ثابت، فزاینده و کاهنده نسبت به مقیاس
	فصل پنجم. بازارها
۷۵	تعریف بازار رقابت کامل
۷۵	ویژگی‌های بازار رقابت کامل
۷۶	تعادل کوتاه‌مدت واحد تولیدی در بازار رقابت کامل
۷۸	منحنی عرضه‌ی کوتاه‌مدت
۷۸	تعادل بلندمدت بنگاه در بازار رقابت کامل
۷۹	صنایع با هزینه‌های ثابت، صعودی و نزولی
۷۹	بازار انحصار کامل
۷۹	منبع انحصار
۸۰	تقاضای انحصار و درآمد نهایی
۸۰	تعادل کوتاه‌مدت واحد تولیدی در بازار انحصار کامل
۸۱	انحصار از نظر کارایی
۸۲	تعادل بلندمدت در حالت انحصار کامل
۸۲	درجه‌ی انحصار
۸۳	کنترل انحصارگر
۸۳	تبعیض قیمت
۸۴	شرایط لازم برای تبعیض قیمت توسط انحصارگر

فصل ششم. حسابداری ملی

- کارگزاران اقتصادی
نشت و تزریق
تقاضای کل (YD یا AD)
عرضه‌ی کل (YS یا AS)
تعادل
تولید ناخالص ملی (GNP)
تولید ناخالص داخلی (GDP)
فرق GNP با GDP
شاخص‌های اندازه‌گیری فعالیتهای اقتصادی
معرفی و نحوه‌ی محاسبه، شاخصهای اندازه‌گیری فعالیتهای اقتصادی
محاسبه‌ی شاخص‌های اقتصادی به قیمت عوامل
محاسبه‌ی شاخص‌های اقتصادی به شکل سرانه
روشهای محاسبه‌ی شاخص‌های اقتصادی ملی
چند استثنا در محاسبات ملی
تعریف شاخص قیمت‌ها
محاسبه‌ی شاخص قیمت‌ها
شاخص لاسپیرس (Lt)
شاخص پاشه (Pt)
شاخص به روش فیشر
شاخص مارشال - اجورث
موارد کاربرد و استفاده‌ی شاخص‌ها
محاسبه‌ی نرخ تورم (PW) با استفاده از شاخص قیمت
تبدیل متغیرهای اسمی به متغیرهای واقعی

فصل هفتم. تقاضای کل و تعیین درآمد ملی

- تعیین درآمد ملی تعادلی در مدل دو بخشی
تابع مصرف
میل نهایی به مصرف (MPC)
میل متوسط به مصرف (APC)
ارتباط بین MPC و APC
تابع پس‌انداز
میل نهایی به پس‌انداز (MPS)
میل متوسط به پس‌انداز (APS)
ارتباط بین MPS و APS
بررسی تابع مصرف کینز از طریق نمودار
بررسی میل متوسط و میل نهایی به مصرف از روی شکل
تابع سرمایه‌گذاری
ضریب تکاثر (ضریب فزاینده)
تعیین درآمد ملی تعادلی در مدل سه بخشی
تعیین درآمد ملی تعادلی در مدل چهار بخشی یا اقتصاد باز
ضریب تکاثر و تفسیر اقتصادی آن
ضریب تکاثر بودجه‌ی متوازن
سیاست مالی

۱۱۳	تعریف سیاست مالی
۱۱۳	سیاست مالی انقباضی
۱۱۳	سیاست مالی انبساطی
۱۱۳	شکاف رکودی و شکاف تورمی
۱۱۳	شکاف رکودی
۱۱۴	شکاف تورمی
۱۱۴	تناقض یا معمای خست کینز
۱۱۵	تثبیت کننده‌ی خودکار

فصل هشتم. تعادل همزمان بازار کالا و پول (IS-LM)

۱۱۹	تعریف تابع
۱۲۰	استخراج منحنی IS
۱۲۱	استخراج منحنی IS به روش جبری
۱۲۱	نقاط خارج از منحنی IS
۱۲۲	عوامل انتقال دهنده‌ی تابع IS
۱۲۲	تعادل بازار پول و منحنی IS
۱۲۴	تابع LM
۱۲۴	استخراج جبری منحنی LM
۱۲۵	علت صعودی بودن شیب منحنی M
۱۲۵	نقاط خارج از منحنی LM
۱۲۵	انتقال تابع LM
۱۲۷	تعادل همزمان بازار پول و بازار کالا
۱۲۷	کارایی سیاست مالی در مدل IS-LM
۱۲۹	جانشین جبری

فصل نهم. بازار پول و سیاست‌های پولی

۱۳۳	تعریف پول
۱۳۴	وظایف پول
۱۳۴	تقاضای پول
۱۳۴	تئوریهای تقاضا برای پول
۱۳۶	عرضه‌ی پول
۱۳۶	تعادل در بازار پول
۱۳۷	عوامل تعیین کننده‌ی عرضه‌ی پول
۱۳۸	ضریب تکاثر پول
۱۳۸	سیاست پولی
۱۳۸	تعریف سیاست پولی
۱۳۸	ابزار سیاست‌های پولی
۱۳۹	تحلیل سیاست پولی با استفاده از الگوی IS-LM
۱۳۹	کارایی سیاست‌های پولی در مدل IS-LM

فصل دهم. نظریه‌های تورم و بیکاری

۱۴۳	تورم
۱۴۳	اندازه‌گیری تورم
۱۴۴	علل تورم
۱۴۵	درمان تورم

۱۴۶	بیکاری
۱۴۶	نرخ بیکاری
۱۴۶	انواع بیکاری
۱۴۷	علت بیکاری
۱۴۷	منحنی فیلپس
۱۴۸	شکل‌های مختلف منحنی فیلپس
۱۴۸	کینزینها و شکل منحنی فیلپس
۱۴۹	کلاسیکها و شکل منحنی فیلپس
۱۴۹	انتقال منحنی فیلپس
۱۵۰	تفسیر فریدمن - فلیس - منحنی فیلپس
۱۵۰	نظریه‌ی مکتب انتانات - لای در مورد منحنی فیلپس
۱۵۱	اقتصاد بخش عرضه
	ضمیمه، منابع و اخذ رزرو استاده‌ی مولفین
۱۵۵	منابع فارسی
۱۵۶	منابع لاتین